

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Буня Ореста Вікторовича в процесі підготовки дисертації на тему: «Клініко-спектральне обґрунтування лікування уражень твердих тканин зубів у дітей» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 Стоматологія

27 квітня 2026 року

1. Виконання освітньо-наукової програми

Здобувач ступеня доктора філософії, аспірант 4 року денної форми навчання (надалі – Аспірант) Бунь Орест Вікторович у повному обсязі виконав індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури ДВНЗ «Ужгородський національний університет», що повністю відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеню доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами).

Аспірант Бунь Орест Вікторович в процесі виконання освітньо-наукової програми здобув глибокі ґрунтовні знання за фахом, в повній мірі опанував чітко окреслений програмою обсяг загальнонаукових навичок та компетентностей, необхідних для реалізації послідовного обґрунтованого наукового дослідження, а також пов'язаних із формуванням у Аспіранта загальнонаукового світогляду та дотриманням норм професійної етики.

Аспірант в повному обсязі оволодів комплексом необхідних дослідницьких умінь та навичок, зокрема тих, які стосуються планування та формування дизайну дослідження, організації послідовності його виконання та безпосереднього проведення етапів у відповідності до попередньо сформульованих мети та завдання, застосування комплексну методів та технологій, в тому числі і комп'ютерно-інформаційних, необхідних для отримання, структурування, аналітичного опрацювання та синтезу даних, перевірки достовірно отриманих результатів, їх систематизації та категоризації.

Аспірант в повній мірі оволодів необхідними мовними компетентностями для репрезентації результатів власного наукового дослідження англійською мовою в усній та письмовій формах, а також для повного розуміння та глибокого якісно-кількісного аналізу іноземних джерел наукової літератури з подальшою формалізацією отриманих даних.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми)

Індивідуальний план наукової роботи Аспіранта Буня Ореста Вікторовича затверджений рішенням вченої ради медичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (протокол № 9 від 20 жовтня 2022 року) та рішенням вченої ради стоматологічного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (протокол № 12 від 21 грудня 2023 року).

Науковий керівник – доктор медичних наук, професор, професор кафедри стоматології післядипломної освіти ДВНЗ «УжНУ» Клітинська Оксана Василівна.

Термін виконання роботи: 2022-2026 роки.

Аспірант Бунь Орест Вікторович послідовно виконав усі розділи затвердженого індивідуального плану наукової роботи у чітко встановлені терміни, що було підтверджено результатами обговорення відповідних проміжних, піврічних та річних звітів на засіданнях кафедри та Вченої ради Навчально-наукового інституту стоматології та лабораторної медицини ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Дослідження проведені Аспірантом у чітко визначені терміни згідно затвердженого плану та графіку, в повному обсязі і у відповідності до основних стандартів та норм із застосуванням сучасних комп'ютерно-інформаційних підходів для статистичного аналізу даних.

Актуальність теми дослідження. Висока поширеність карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей в Україні висуває проблему профілактики як основну в дитячій стоматології. Виникнення карієсу значною мірою обумовлюється і екологічними умовами, в яких мешкає дитина, а саме біогеохімічними дефіцитними елементозами (особливо фтору, йоду, кальцію, магнію та ін.). До таких природних зон належить Закарпатська область, як природне середовище, в якому мешкає людина.

Згідно епідеміологічних досліджень, проведених професоркою Клітинською ОВ, встановлені надзвичайно високі показники поширеності та інтенсивності карієсу зубів серед дитячого населення Закарпатської області. Так, поширеність карієсу тимчасових зубів становить 98,3% при інтенсивності 14,9; постійних зубів – 91,4%, при інтенсивності 11,3. Автором визначені умови порожнини рота, мікробний пейзаж, фізико-хімічні параметри та мікроелементний склад ротової рідини, за яких виникає демінералізація емалі зубів та відбувається прогресування карієсу на фоні біогеохімічного дефіциту фтору та йоду в питній воді та ґрунті місцевості, в якій мешкає дитина. При оцінці стоматологічного статусу у дітей, які проживають в гірській та низинній зоні в умовах біогеохімічного дефіциту фтору та йоду статистично доведена відсутність достовірних відмінностей між показниками поширеності, інтенсивності та активності карієсу серед дітей гірської та низинної зон Закарпатської області свідчить про превалювання інших механізмів утворення та прогресування каріозних уражень твердих зубів у дітей, які постійно проживають в умовах природних біогеохімічних дефіцитів фтору та йоду.

Роль мінеральних елементів у підтримці здоров'я ротової порожнини до кінця не вивчена і досі залишається предметом досліджень і дискусій. Деякі мікроелементи сприяють розвитку карієсу, а інші, навпаки, перешкоджають утворенню цього процесу і прискорюють відновлення твердих тканин зуба. Проникнення мікроелементів у зубощелепні структури людини через слину, їжу, воду та іншими шляхами сприяє утворенню каріозного захворювання або, навпаки, його регресу. Аналіз проведених досліджень дозволив зробити висновок, що в літературі дуже мало відомостей про поширений, зональний розподіл есенціальних

мікроелементів у дентині та емалі інтактних зубів. В доступних джерелах наукової літератури поодинокі джерела висвітлюють питання співставлення кількісного та якісного мінерального складу твердих тканин емалі та дентину тимчасових та постійних зубів у дітей, котрі проживають в умовах біогеохімічного елементного дефіциту різного ступеню вираженості.

Встановлено, що карієс у дітей має неоднорідний характер та залежить від характеру структури твердих тканин зубів, фізико-хімічних та реологічних властивостей та слини, мікробіому порожнини рота та властивостей реактивності макроорганізму. Лікування карієсу носить хірургічний характер та заключається у видаленні змінених твердих тканин і відновлення цілісності анатомічної форми зуба різними відновлювальними матеріалами. Проте, в сучасній науковій літературі відсутні дані, котрі стосуються взаємозв'язку мінерального складу твердих тканин тимчасових та постійних зубів у дітей та ефективності та довговічності функціонування відновлювальних конструкцій, виготовлених з різних видів реставраційних матеріалів, що обумовлює актуальність та своєчасність проведеного наукового дослідження.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно плану науково-дослідних робіт Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» і є фрагментом наукових тем кафедри ортопедичної стоматології: «Клініко-лабораторне дослідження сучасних стоматологічних технологій та експертна оцінка якості методик лікування» (номер державної реєстрації – 0118U004526) та «Експертна оцінка вдосконалених стоматологічних технологій лікування та реабілітації» (номер державної реєстрації 0123U101509). Автор є безпосереднім виконавцем фрагментів планових науково-дослідних робіт.

4. Формулювання наукового завдання, нове розв'язання якого отримано в дисертації. Наукова робота присвячена вирішенню актуального наукового завдання стоматології – удосконаленню підходів до лікування карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей, які проживають в умовах біогеохімічного дефіциту фтору та йоду, з урахуванням особливостей мінерального складу твердих тканин.

5. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна. У ході виконання дисертаційної роботи на підставі клініко-лабораторних досліджень було вперше вивчено елементний склад емалі та дентину тимчасових та постійних зубів у дітей, котрі мешкають в низинній та гірській географічних зонах Закарпатської області. Вперше визначений якісний та кількісний мінеральний склад емалі та дентину тимчасових зубів та здійснене статистичне співставлення отриманих параметрів з мінеральним складом твердих тканин постійних зубів у дітей, котрі мешкають на одній території, тобто в одній географічній зоні однієї країни зі специфічним мінеральним складом питної води та ґрунтів, а саме окремо в низинній та окремо в гірській частині Закарпатської області.

Вперше при систематизації ранжованих кластерів-чинників ризику виникнення карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей доведено значення пацієнт-специфічних змін мікроелементного складу твердих тканин зубів, та з

урахуванням параметрів сформовані нові підходи до профілактики виникнення та прогресування карієсу та його лікування за різних умов розвитку макроорганізму.

Вперше визначено статистичні відмінності у мінеральному складі емалі та дентину тимчасових та постійних зубів дітей гірської зони Закарпатської області.

Вперше були проведені дослідження, котрі визначили взаємозв'язок між мінеральним складом емалі та дентину постійних зубів та стабільністю реставраційних конструкцій з різних відновлювальних матеріалів.

Вперше встановлено статистичні вірогідні відмінності появи дефектів різних видів відновлювальних конструкцій та їх випадіння в тимчасових та постійних зубах дітей, які проживають в низинній та гірській зонах Закарпатської області.

Набуло подальшого розвитку питання поширеності пломб, виготовлених з різних видів відновлювальних матеріалів в тимчасових та постійних зубах у дітей, котрі проживають в низинній та гірській зонах Закарпатської області.

6. Практичне значення отриманих результатів та їх впровадження. Для практичної стоматології лікарів Закарпатської області розроблено та обгрунтовано застосування принципів пацієнт-орієнтованого персоналізованого підходу до вибору засобів та методів індивідуальної гігієни порожнини рота, тобто немедикаментозної екзогенної стоматологічної профілактики для підвищення якості функціонування реставрацій тимчасових та постійних зубів у дітей низинної та гірської зон Закарпаття.

Рекомендовано всім пацієнтам дитячого віку потрібно проводити професійну гігієну порожнини рота у віковому аспекті та контрольоване гігієнічне навчання з підбором засобів гігієнічного догляду з урахуванням віку, стану прикусу та географічної зони проживання.

Навчання гігієні порожнини рота доцільно проводити за методикою Bass з семикратним контролем засвоєння навичок з індивідуальної гігієни порожнини рота під час диспансерних оглядів. Для дітей гірської зони проживання в період змінного прикусу від 6 років рекомендовано дитячу зубну пасту з фтором Cugarox зі смаком кавуна (Cugarox, Швейцарія): вміст фторидів 1450 ppm (монофторфосфат натрію). Дітям від 6 років низинної зони проживання рекомендовано чистити зуби зубною пастою Enzycal 950 (вміст фториду натрію 950 мг/кг), RDA (індекс абразивності зубної пасти) – 30.

В період постійного прикусу у віці від 12 років мешканцям гірської зони проживання рекомендовано використовувати освіжаючу зубну пасту Enzycal 1450 ppm (Cugarox, Швейцарія) вміст фторид натрію (1,450 мг/кг). RDA (індекс абразивності зубної пасти) 60, середня ступінь абразивності. Мешканцям низинної зони проживання від 12 років призначено використовувати зубну пасту та ополіскувач з екстрактом лікарських рослин «Biomed Sensitive / Сенситив» («STS Holding Group LTD, Болгарія»).

7. Обгрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються. Автором були використані сучасні інформативні методи досліджень, адекватні поставленим задачам. Результати досліджень статистично оброблені, що підтверджує вірогідність отриманих

результатів. Представлені в роботі висновки конкретні і цілком підтверджуються результатами досліджень, сформульовані рекомендації науково обґрунтовані. Первинна документація перевірена на етапах попередньої експертизи.

8. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи.

Теоретичне значення одержаних результатів заключається в тому, що вперше в роботі встановлено, що в тимчасових зубах переважали пломби в молярах, виготовлені зі склоіономерних цементів у 24,1% дітей низинної зони, та у 19,0% дітей гірської зони. В постійних зубах превалювали прямі реставрації в постійних молярах, виготовлені з композитних матеріалів світлового тверднення у 38,1% дітей низинної зони та у 36,9% дітей гірської зони.

При порівнянні відсотків появи дефектів різних відновлювальних конструкцій та їх випадіння в тимчасових зубах дітей, які проживають в низинній та гірській зонах Закарпатської області встановлено вірогідні відмінності при застосуванні склоіономерних цементів як через 6 місяців (3,4%; 5,4%; $p < 0,05$) та і через 12 місяців (6,9%; 10,0%; $p < 0,05$); при застосуванні композитів світлового тверднення через 6 місяців (2,8%; 3,8%; $p < 0,05$) та через 12 місяців (6,6%; 8,4%; $p < 0,05$); при застосуванні компомерів через 6 місяців (1,4%; 2,6%; $p < 0,05$) та через 12 місяців (6,2%; 8,0%; $p < 0,05$).

При порівнянні відсотків появи дефектів різних відновлювальних конструкцій та їх випадіння в постійних зубах дітей, які проживають в низинній та гірській зонах Закарпатської області встановлено невірогідні відмінності при застосуванні склоіономерних цементів через 6 місяців (6,7%; 7,2%; $p > 0,05$) та через 12 місяців (20,0%; 16,3%; $p > 0,05$); при прямих композитних реставраціях через 6 місяців (4,4%; 6,0%; $p > 0,05$) та через 12 місяців (9,6%; 11,1%; $p > 0,05$); при непрямих композитних реставраціях через 6 місяців (2,1%; 4,0%; $p > 0,05$) та через 12 місяців (10,5%; 10,0%; $p > 0,05$).

Визначені невірогідні відмінності вмісту елементів в емалі та дентині тимчасових зубів дітей низинної зони проживання, зокрема: невірогідно вищий вміст в емалі вуглецю ($p > 0,05$), невірогідно нижчий вміст в емалі вміст кисню, фосфору, кальцію, натрію, магнію та хлору ($p > 0,05$). В дентині визначено вміст алюмінію ($0,07 \pm 0,01\%$). Статистичні відмінності показників у дітей гірської зони проживання наступні: вірогідно вищий вміст в емалі фосфору та кальцію ($p < 0,001$), хлору та сірки ($p < 0,05$); невірогідно вищий вміст натрію та магнію ($p > 0,05$); невірогідно нижчий вміст в емалі кисню та вуглецю ($p > 0,05$).

Встановлено наступні відмінності відсоткової ваги елементів в дентині тимчасових зубів дітей з низинної зони проживання по відношенню до показників дітей гірської зони проживання: вірогідно нижчий вміст вуглецю ($p < 0,05$), вірогідно вищий вміст фосфору та кальцію ($p < 0,001$), натрію, хлору та магнію ($p < 0,05$), невірогідно вищий вміст кисню ($p > 0,05$). В дентині тимчасових зубів дітей гірської зони визначали сірку ($0,11 \pm 0,05\%$), а в дітей низинної зони алюміній ($0,07 \pm 0,01\%$).

У дітей, котрі постійно проживають в гірській географічній зоні Закарпатської області встановлено наступні вірогідні відмінності мінерального складу: вірогідно вищий вміст вуглецю як в емалі тимчасових зубів порівняно з вмістом в емалі постійних ($51,97 \pm 8,32\%$; $27,53 \pm 2,35\%$; $p < 0,05$) так і в дентині ($56,75 \pm 7,23\%$;

37,00±4,34%; $p < 0,05$); вірогідно нижчий вміст в тимчасових зубів по відношенню до вмісту в постійних: кисню в емалі (39,13±3,95%; 52,13±5,27%; $p < 0,05$) та дентині (41,21±3,95%; 52,42±5,78%; $p < 0,05$); фосфору в емалі (3,57±1,03%; 7,79±1,09%; $p < 0,05$) та дентині (0,79±0,09%; 4,13±0,12%; $p < 0,05$); кальцію в емалі (34,41±1,43%; 9,96±1,26%; $p < 0,05$) та дентині (0,63±0,08%; 4,11±0,24%; $p < 0,05$); натрію в емалі (0,40±0,02%; 0,53±0,02%; $p < 0,05$) та дентині (0,36±0,04%; 0,45±0,02%; $p < 0,05$); магнію в емалі (0,08±0,01%; 0,16±0,01%; $p < 0,05$) та дентині (0,07±0,01%; 0,12±0,01%; $p < 0,05$); хлору в емалі (0,21±0,01%; 0,28±0,01%; $p < 0,05$) та дентині (0,10±0,03%; 0,17±0,01%; $p < 0,05$). Алюміній та фтор визначені виключно в емалі та в дентині постійних зубів; сірка - в емалі та в дентині тимчасових зубів. Накопичення хімічних елементів у зубах слід вважати надійним індикатором якісних змін у режимах харчування та водопостачання населення.

Відповідно до проведеного аналізу мінерального складу емалі та дентину зубів та його взаємозв'язку із поширеністю дефектів, випадіння пломб у різних географічних зонах можна припустити гіпотезу, що імовірно, у постійних зубах дітей гірської зони у більшого відсотка випадків випадають пломби зі склоіономерних цементів, тому що в їх мінеральному складі зубів зафіксовано статистично достовірно ($p > 0,05$) нижчий вміст кальцію; відсоток випадіння пломб та появи дефектів корелює з вмістом кальцію на середньому чи високому рівні ($R = 0,6-0,8$; $p < 0,05$) та із вмістом магнію та натрію на низькому чи середньому рівні ($R = 0,3-0,6$; $p < 0,05$).

Практичне значення отриманих результатів. Для практичної стоматології лікарів Закарпатської області розроблено та обґрунтовано застосування принципів пацієнт-орієнтованого персоналізованого підходу до вибору засобів та методів індивідуальної гігієни порожнини рота, тобто немедикаментозної екзогенної стоматологічної профілактики для підвищення якості функціонування реставрацій тимчасових та постійних зубів у дітей низинної та гірської зон Закарпаття.

Рекомендовано всім пацієнтам дитячого віку потрібно проводити професійну гігієну порожнини рота у віковому аспекті та контрольоване гігієнічне навчання з підбором засобів гігієнічного догляду з урахуванням віку, стану прикусу та географічної зони проживання.

Навчання гігієні порожнини рота доцільно проводити за методикою Bass [207] з семикратним контролем засвоєння навичок з індивідуальної гігієни порожнини рота під час диспансерних оглядів. Для дітей гірської зони проживання в період змінного прикусу від 6 років рекомендовано дитячу зубну пасту з фтором Cugarox зі смаком кавуна (Cugarox, Швейцарія): вміст фторидів 1450 ppm (монофторфосфат натрію). Дітям від 6 років низинної зони проживання рекомендовано чистити зуби зубною пастою Enzycal 950 (вміст фториду натрію 950 мг/кг), RDA (індекс абразивності зубної пасти) – 30.

В період постійного прикусу у віці від 12 років мешканцям гірської зони проживання рекомендовано використовувати освіжаючу зубну пасту Enzycal 1450 ppm (Cugarox, Швейцарія) вміст фторид натрію (1,450 мг/кг). RDA (індекс абразивності зубної пасти) 60, середня ступінь абразивності. Мешканцям низинної зони проживання від 12 років призначено використовувати зубну пасту

та ополіскувач з екстрактом лікарських рослин «Biomed Sensitive / Сенситив» («STS Holding Group LTD, Болгарія»).

Використання результатів Основні положення та висновки дисертаційної роботи впроваджені в навчальний процес та науково-дослідну роботу кафедри ортопедичної стоматології ДВНЗ «Ужгородський національний університет», МОН України, (акт впровадження від 08.01.2025р.) кафедри стоматології післядипломної освіти ДВНЗ «Ужгородський національний університет», МОН України (акт впровадження від 09.01.2025р.), кафедри терапевтичної стоматології ДВНЗ «Ужгородський національний університет», МОН України (акт впровадження від 02.01.2025р.); кафедри ортопедичної стоматології Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського, МОЗ України (акт впровадження від 08.01.2025р.); кафедри стоматології Харківського національного медичного університету, МОЗ України (акт впровадження від 15.01.2025р.); в лікувальний процес ТОВ «Університетська стоматологічна поліклініка», м. Ужгород Закарпатської області (акт впровадження від 15.11.2024р.).

9. Оцінка мови та стилю. Дисертація Буня Ореста Вікторовича на тему: «Клініко-спектральне обґрунтування лікування уражень твердих тканин зубів у дітей» написана літературною українською мовою.

10. Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації. Дисертація Буня Ореста Вікторовича на тему: «Клініко-спектральне обґрунтування лікування уражень твердих тканин зубів у дітей» відповідає вимогам до оформлення дисертацій, які затверджені наказом МОН України від 12.01.2017 № 40 зі змінам і доповненнями, внесеними наказом МОН України від 31.05.2019 № 759.

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту. Зміст дисертації повністю відповідає профілю спеціальності 221 Стоматологія з галузі знань 22 Охорона здоров'я.

12. Зауваження та рекомендації. В ході написання дисертаційної роботи Аспірантом були враховано абсолютно усі зауваження та рекомендації надані науково-педагогічними працівниками кафедри стоматології післядипломної освіти Навчально-наукового інституту стоматології та лабораторної медицини ДВНЗ «Ужгородський національний університет» в процесі попередніх обговорень роботи під час проміжних, піврічних та річних звітів Аспіранта на засіданнях кафедри. Відмічені зауваження та побажання носять суто рекомендаційно-консультативний характер і в жодній мірі не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, а також не зменшують рівнів її наукової новизни та практичної значимості, і відтак не є перешкодою для її подання в разову спеціалізовану вчену раду для офіційного захисту.

13. Відповідність дисертації вимогам, передбаченим Наказом Міністерства освіти і Науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017р. (зі змінами та доповненнями)

Дисертаційна робота Буня Ореста Вікторовича на тему: «Клініко-спектральне обґрунтування лікування уражень твердих тканин зубів у дітей»

повністю відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і Науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017 р. (зі змінами та доповненнями).

14. Кількість наукових публікацій, повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок аспіранта до всіх наукових публікацій, опублікованих співавторами та зарахованих за темою дисертації.

Основні наукові результати дисертаційної роботи висвітлені у публікаціях та розкривають її основний зміст. Основні положення дисертації, які є особистим доробком автора, викладено у 9 наукових праць, зокрема, 6 статей, з яких 2 статті у виданнях, що входять до науко-метричної бази Scopus, 4 статті у періодичних наукових фахових виданнях України та 3 тези доповідей у матеріалах міжнародних конгресів і науково-практичних конференцій

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Klitynska OV, Tkach GF, Horzov LF, Bozhyk SS, Bun OV, Sheveria SS, Layoch NV. Influence of elemental composition on the stability of restorative structures in permanent teeth in children from different geographical areas of residence. *Wiadomości lekarskie* [онлайн]. 2024, tom LXXVII, nr 10; 77(10):1892-1901. <https://doi.org/10.36740/WLek/195138>; <https://www.wiadomoscilekarskie.pl/Influence-of-elemental-composition-on-the-stability-of-restorative-structures-in,195138,0,2.html> (Scopus, іноземне видання). (Аспіранту належить провідна роль в підготовці публікацію до друку; Klitynska OV, Tkach GF. належить провідна роль в формулюванні дизайну дослідження; Horzov LF, Bozhyk SS, належить провідна роль в реалізації етапів дослідження; Sheveria SS, Layoch NV, належить провідна роль в опрацюванні результатів дослідження, їх систематизації).
2. Клітинська ОВ, Бунь ОВ. Аналіз поширеності пломб в тимчасових зубах дітей, котрі мешкають в низинній та гірській зонах Закарпатської області. *Вісник стоматології*. [онлайн]. 2024. 2(127, 52): 101-6. <https://doi.org/10.35220/2078-8916-2024-52-2.16>; <http://visnyk.od.ua/index.php/mainjournal/article/view/499> (Scopus, видання України). (Аспіранту належить провідна роль в інтерпретації отриманих результатів та підготовці публікації до друку; Клітинській ОВ. належить провідна роль в формулюванні дизайну дослідження та реалізації етапів дослідження)
3. Клітинська ОВ, Бунь ОВ. Спектральний аналіз емалі зубів. *Intermedical Journal*. [онлайн]. 2024;1:106-8. <https://doi.org/10.32782/2786-7684/2024-1-16>; <https://journals.uzhnu.uz.ua/index.php/intermedical/article/view/936> (Наукове фахове видання України). (Аспіранту належить провідна роль в інтерпретації отриманих результатів та підготовці публікації до друку; Клітинській ОВ. належить провідна роль в формулюванні дизайну дослідження та реалізації етапів дослідження).
4. Клітинська ОВ, Бунь ОВ. Аналіз частоти появи дефектів пломб їх та випадіння у тимчасових зубах дітей, які мешкають в низинній та гірській зонах Закарпатської області. *Український стоматологічний альманах*. [онлайн]. 2024;3: 76-80. <https://doi.org/10.31718/2409-0255.3.2024.12>; <https://dental-almanac.org>

/index.php/journal/article/view/686/680. (Наукове фахове видання України). (Аспіранту належить провідна роль в інтерпретації отриманих результатів та підготовці публікації до друку; Клітинській ОВ. належить провідна роль в формулюванні дизайну дослідження та реалізації етапів дослідження).

5. Klitynska OV, Bun OV, Gurando VR, Bun Y.I. Prevalence and quality of restorative structures of permanent teeth in children from lowland and mountainous areas of the Transcarpathian region over the course of observation. *Art of Medicine*. [онлайн]. 2024; 3(31): 73-8. <https://doi.org/10.21802/artm.2024.3.31.73>; <https://art-of-medicine.ifnmu.edu.ua/index.php/aom/article/view/1216> (Наукове фахове видання України). (Аспіранту належить провідна роль в підготовці публікацію до друку; Klitynska OV. належить провідна роль в формулюванні дизайну дослідження; Gurando VR. належить провідна роль в реалізації етапів дослідження; Bun YI. належить провідна роль в опрацюванні результатів дослідження, їх систематизації).

6. Клітинська ОВ, Бунь ОВ. Мінеральний склад твердих тканин зубів як детектор загального стану організму. *IntermedicalJournal*. [онлайн]. 2024;2: 44-9. <https://doi.org/10.32782/2786-7684/2024-2-7>; <https://journals.uzhnu.uz.ua/index.php/intermedical/article/view/1089> (Наукове фахове видання України). (Аспіранту належить провідна роль в інтерпретації отриманих результатів та підготовці публікації до друку; Клітинській ОВ. належить провідна роль в формулюванні дизайну дослідження та реалізації етапів дослідження).

Наукові праці, які засвідчують апробацію результатів дисертації:

7. Клітинська ОВ, Бунь ОВ. Спектрометрія в комплексному аналізі твердих тканин зубів. European congress of scientific achievements. Proceeding of the 4th International scientific and practical conference: «European Congress of Scientific Achievements», Barca Academy Publishing. (22-24.04.2024, Barcelona, Spain). Barcelona, Spain, 2024. Pp.57-59. [онлайн]. <https://sci-conf.com.ua/iv-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-european-congress-of-scientific-achievements-22-24-04-2024-barselona-ispaniya-arhiv/>. (Аспіранту належить провідна роль в інтерпретації отриманих результатів та підготовці тез до друку; Клітинській ОВ. належить провідна роль в формулюванні дизайну дослідження та реалізації етапів дослідження).

8. Клітинська ОВ, Бунь ОВ. Формування мінерального складу твердих тканин зубів. Proceeding of the 12th International scientific and practical conference: «Current challenges of science and education» MDPC Publishing. (29-31.07.2024, Berlin, Germany) Berlin, Germany, 2024. Pp.59-61. [онлайн]. <https://sci-conf.com.ua/xii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-current-challenges-of-science-and-education-29-31-07-2024-berlin-nimechchina-arhiv/> (Аспіранту належить провідна роль в інтерпретації отриманих результатів та підготовці тез до друку; Клітинській ОВ. належить провідна роль в формулюванні дизайну дослідження та реалізації етапів дослідження).

9. Клітинська ОВ, Бунь ОВ. Якість реставрацій тимчасових та постійних зубів у дітей низинної та гірської зон Закарпаття. Proceeding of the 7th International scientific and practical conference: «Scientific achievements of contemporary society» (06-08.02.2025, London, United Kingdom). London, United Kingdom, 2025. Pp.63-66.

[онлайн]. <https://sci-conf.com.ua/vii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-scientific-achievements-of-contemporary-society-6-8-02-2025-london-velikobritaniya-arhiv/> (Аспіранту належить провідна роль в інтерпретації отриманих результатів та підготовці тез до друку; Клітинській ОВ. належить провідна роль в формулюванні дизайну дослідження та реалізації етапів дослідження).

15. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Перевірка дисертаційної роботи проводилася сертифікованою програмою StrikePlagiarism. У ході перевірки дисертації запозичень матеріалу без посилання на відповідне джерело не виявлено. Виявлені за допомогою програми StrikePlagiarism текстові співпадіння (цитування) мають посилання на відповідні першоджерела, внесені до списку використаної літератури. Запозичення (співпадіння) в тексті не мають ознак плагіату. Подані до захисту наукові матеріали є власним напрацюванням аспіранта, текст дисертації є оригінальним. Робота визнається самостійною та рекомендується бути допущеною до захисту.

Комісія з біоетики ДВНЗ «Ужгородський національний університет» розглядала на засіданні 5 травня 2025 року (протокол № 5/1) матеріали дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 221 «Стоматологія» аспіранта Буня Ореста Вікторовича на тему: «Клініко-спектральне обґрунтування лікування уражень твердих тканин зубів у дітей». Комісією з біоетики надано висновок, що матеріали та методи, які заплановані та використовуються при виконанні дисертаційної роботи Буня Ореста Вікторовича на тему: «Клініко-спектральне обґрунтування лікування уражень твердих тканин зубів у дітей» відповідають міжнародним та державним стандартам щодо біомедичних наукових досліджень.

Комісія з перевірки стану первинної документації дисертаційної роботи призначена розпорядженням проректора з наукової роботи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» № 83-Р від 02.05.2025 у складі голови – д.мед.н., професора, професора кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін, Мочалова Ю.О. та членів: к.мед.н., доцента, доцента кафедри ортопедичної стоматології Кенюка А.Т. та к.мед.н., доцента, доцента кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін Брехлічука П.П. перевірили первинну документацію дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 221 Стоматологія Аспіранта Буня Ореста Вікторовича, та встановила, що дисертація виконана на достовірному матеріалі, а одержані дані оформлені згідно загальноприйнятим вимогам та забезпечують відповідність основним положенням і висновкам роботи. Акт перевірки стану первинної документації дисертаційної роботи затверджено проректором з наукової роботи ДВНЗ «Ужгородський національний університет» д.мед.н., проф. Миронюком Іваном Святославовичем 14 травня 2025 року.

Положення дисертації апробовано на розширеному засіданні співробітників кафедр терапевтичної стоматології, ортопедичної стоматології, дитячої стоматології, хірургічної стоматології та клінічних дисциплін, стоматології післядипломної освіти, кафедри клініко-лабораторної та морфофункціональної діагностики (протокол № 2 від 27 квітня 2026 р.). За результатами засідання ухвалено затвердити позитивний висновок про наукову

новизну, теоретичне і практичне значення результатів та рекомендувати до захисту в спеціалізованій вченій раді дисертаційну роботу Буня Ореста Вікторовича на тему: «Клініко-спектральне обґрунтування лікування уражень твердих тканин зубів у дітей» на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 Стоматологія.

Головуючий на засіданні

д.мед.н., професор,

професор кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін

Навчально-наукового інституту стоматології

та лабораторної медицини

ДВНЗ «УжНУ»

Юрій МОЧАЛОВ

Підпис д.мед.н., проф. Ю.О. Мочалова

засвідчую

Вчений секретар ДВНЗ «УжНУ»

Олена МЕЛЬНИК